COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr. 12
2009

MODELAREA VIITOAREI ARHITECTURI A UNIVERSITĂȚII

Mihaela-Paula RADU

CONCLUZII:

- ***Timpul în care trăim este cel al schimbărilor. Ne aflăm faţă în faţă cu „provocările viitorului”, pe „câmpul” ideilor, unde universitatea provoacă viitorul!***
- ***Ideea universităţii moderne a fost şi este în simbioză cu concepţiile despre om, cultură şi civilizaţie.***
- ***Creşterea competitivităţii României pe pieţele globale va fi susţinută şi prin politici şi programe de facilitare a accesului firmelor la rezultatele cercetării-dezvoltării, opţiune ce implică eforturi organizatorice importante, dar şi un efort bugetar deosebit.***

„Fiecare universitate este consecinţa vremii sale”, afirma J.J. Chapman, iar atunci când se încearcă reconstituirea istoriei universităţii, ori a unui anumit model, tip de universitate, se porneşte de la prezentarea „idealului de universitate”. Aşadar, mereu au existat universităţi moderne.

Universitatea a fost, este şi va fi un loc de formare a elitelor, templu al adevărului, piaţa revoluţiei ideilor îndrăzneţe. Universitatea dă, sau ar trebui să dea, studenţilor „ştiinţa de a fi”, un posibil model de a şti să-şi trăiască viaţa.

Concepţia contemporană despre universitate oscilează între trei sensuri: universitatea pentru studenţi, universitatea pentru ştiinţă şi universitatea pentru societate.

O realizare deosebită a omenirii, universitatea, este lăcaş de lumină, de libertate şi de învăţătură. Adevărul este posibil numai acolo unde există libertate. Libertatea este o condiţie esenţială pentru viaţa universităţii. De asemenea, creativitatea, respectul, deschiderea spre nou, spre ştiinţă, dreptul la formarea propriei experienţe şi concepţii, acestea şi multe altele ar trebui să fie contopite astăzi şi mâine în instituţiile de învăţământ superior din România. Universitatea românească nu poate fi decât pluralistă, mereu nemulţumită de ceea ce este şi căutând mereu să fie altfel.

1. TENDINȚELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR MODERN

Integrarea învățământului superior din România în contextul sistemului educațional european, presupune o corelare minuțioasă, stabilirea unor tangențe la nivel formal – legislativ, la nivel conceptual şi la nivelul elaborării strategiilor de implementare a reperelor metodologice. Misiunea direcțiilor strategice este de a facilita formarea unui cadru general unic, apreciat drept premisă a integrării.

Asigurarea calității învățământului european, deziderat principal al procesului de la Bologna, trebuie apreciat ca proces şi rezultat al remanierilor din domeniul învățământului superior şi obiectiv ce are la bază realizarea altor direcții strategice. Învățământul superior ocupă un rol privilegiat în sistemul social, obiectul activității sale fiind omul cu înaltele calități ale cunoaşterii şi creației, ale practicării unei profesiuni şi a unei atitudini elevate.

Procesul integrării prin învățământ conturează următoarele principii:

- principiul compatibilității;
- principiul continuității;
- principiul integrității, realizat prin corelația funcțională a diferențelor.

Aceste principii se cer a fi respectate în procesul stabilirii raportului general-specific.

O problemă prioritară a spațiului european al cunoaşterii o constituie cadrul calificărilor.

Calificările sunt o expresie a abilităților profesionale ale angajaților şi sunt recunoscute la nivel național şi sectorial. Acordarea calificărilor se bazează pe autoritatea instituțiilor din cadrul sistemului național de educație.

Cadrul calificărilor va cuprinde:

- domeniul de formare profesională;
- nivelul (ciclul);
- rezultatele învățământului (competențe);
- volumul de credite;
- proceduri de asigurare a calității.

Cadrul unic al calificărilor în spațiul european poate fi mai puțin operant decât cadrele naționale pentru majoritatea studenților, dar nu e mai puțin important.

Recunoaşterea titlurilor şi calificărilor, compatibilitatea lor, este una dintre condițiile-cheie pentru asigurarea calității, instituirea învățământului bazat pe cicluri, mobilitate, învățarea pe parcursul întregii vieți.

În documentul de lucru al Consiliului Europei privind Cadrul European al Calificărilor, acest concept este definit ca descriere a rezultatelor învățării. Cadrul european al calificărilor presupune opt niveluri care reflectă finalitățile întregului sistem educațional. Din acest sistem, nivelul 6 corespunde studiilor de licență, nivelul 7 – studiilor de masterat, iar nivelul 8 – studiilor de doctorat.

Cadrul național al calificatorilor trebuie să fie bazat pe:

- finalități;
- un proces de certificare;
- acceptarea lui de către toți partenerii procesului educațional;
- sisteme integrate de validare a învățământului formal şi non-formal;
- mecanisme credibile de asigurare a calității.

Învățământul superior nu trebuie să rămână suspendat într-un turn de fildeş sau să asculte doar vuietul vremurilor noi, ci trebuie să ajute dezvoltarea unor forme culturale umaniste, devenind principala instituție de cultură prin care se extinde raționalul.

Are o funcție critică, care ar trebui să se manifeste permanent, încercând să reaşeze universul de cunoaştere, apreciere şi acțiune în raport cu noile descoperiri, cu formularea noilor adevăruri şi sisteme de valori.

Misiunea ei este una universală, dar şi națională. Ca să supraviețuiască este condamnată la prestigiu şi excelență. Este, cu siguranță, barometrul capitalului de optimism la care are dreptul o națiune atunci când se gândeşte la propria sa devenire.

Autoarea este doctorandă a Universității Naționale de Apărare „Carol I" în domeniul „Ştiințe militare". Arealul său major de interes este reprezentat de tendințele învățământului universitar românesc, în special cel militar, direcție în care şi-a canalizat eforturile ştiințifice.

2. ROLUL UNIVERSITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR MODERN

Ştiinţa are un caracter dinamic, ea nu este niciodată ceva devenit şi sfârşit, ci se reduce, în esenţa ei, la o serie de probleme care se cheamă una pe alta şi care frământă la infinit spiritul.

Problema pe care o rezolvă orice cercetător este numai un popas pe un drum al cărui capăt nu-l va vedea niciodată. În laboratorul savantului se disecă realitatea, se întrezăresc soluţii, se descoperă adevăruri şi se formulează chestiuni noi.

Cadrele didactice vor apărea astfel pe primul plan, misiunea lor fiind de a afla adevărul, de a descoperi forme noi ale realităţii, atrăgând cu ei pe acest drum şi pe tinerii studenţi. În acest mod, universitatea va deveni un adevărat atelier de muncă şi creaţie ştiinţifică.

Dacă profesorii îşi limitează activitatea numai la expunerea doctorală şi rece a unor cunoştinţe acumulate, ei nu-şi îndeplinesc misiunea, căci ei trebuie să trezească puteri noi, făcând din ştiinţa lor o forţă vie, care să pătrundă în spiritul studenţilor, deschizându-le orizonturi noi şi arătându-le ţinte mai înalte, mai luminoase, mai nobile.

Universitatea nu poate face din tinerii studenţi nişte savanţi, dar trebuie să-i deprindă cu metoda ştiinţifică de lucru şi să le trezească în suflet pasiunea pentru ştiinţă şi gândire.

Studentul va trebui să înveţe a cerceta, pe lângă legăturile materiale ale lucrurilor, înlănţuirea conceptuală a problemelor, ceea ce constituie esenţa muncii ştiinţifice, respectând întotdeauna cu sfinţenie obiectivitatea.

În unele ţări ale Uniunii Europene se utilizează standarde de excelenţă conform cărora se folosesc examinatori externi pentru evaluarea studenţilor. În conformitate cu standardele minimale, procesul de evaluare certifică însuşirea de către studenţi a competenţelor, respectiv abilităţilor prevăzute de lege, iar evaluarea se desfăşoară întotdeauna echitabil, corect şi fiabil. Totodată, se impune educarea şi instruirea fiecărui cadru didactic şi fiecărui student în metode şi instrumente de îmbunătăţire continuă a propriei pregătiri profesionale

Universitatea de mâine, aşa cum mi-o imaginez, nu poate fi decât un loc al inovaţiei intelectuale, cel puţin pentru două motive: unul pentru că marile revoluţii în gândire se petrec în câmpul magnetic al minţilor tinere, care au energia mentală să pună sub semnul întrebării certitudinile confortabile ale dogmatismului şi tradiţiei; al doilea, pentru că, în procesul predării, profesorii sunt confruntaţi cu idealurile de înnoire spirituală ale fiecărei generaţii de studenţi şi din acest benefic transfer de forţe rezultă elanul ambelor tabere de a cerceta împreună căile de regenerare şi de spargere a orizonturilor cunoscute.

3. UNIVERSITATEA VIITORULUI

Conceptul de „universitate” presupune atât convergenţa direcţiilor de studiu pentru descoperirea sensurilor lumii, cât şi pluralitatea demersurilor de descifrare a misterului existenţial.

Filozoful Schelling a susţinut că universitatea trebuie să formeze numai oameni de ştiinţă, cercetători, şi nicidecum profesionişti, deoarece scopul ei este de a spori potenţialitatea conştiinţei, nepreocupându-se de niciun alt lucru care ar putea coborî demnitatea ştiinţei pure. Este, desigur, o concepţie frumoasă şi atrăgătoare, căci nimic nu poate întrece în splendoare ştiinţa pură şi adevărul. Privind prin această prismă menirea universităţii viitorului, înţelegem uşor că nu ne putem opri doar la vechea concepţie schellingiană.

Institutele specializate ar trebui să atragă apoi capitalul energetic format în universitate şi să-l canalizeze către maximum de randament profesional.

Universitatea de mâine trebuie să urmărească un scop mai complex şi mai multilateral. De aceea, pe lângă formarea personalităţii spirituale a studentului şi pregătirea pentru o profesie, universitatea trebuie să-şi propună, într-un procent foarte mare, cercetarea ştiinţifică şi crearea ştiinţei, care formează esenţa ei şi îi justifică dreptul la existenţă.

Acestea constituie cele mai înalte şi mai nobile scopuri ale universităţii viitorului.

Facultăţile ar trebui să furnizeze instituţiilor profesionale specializate persoane apte să facă faţă unei competiţii intelectuale autentice.

Un sistem de învăţământ standardizat, până la o anumită limită, corespunde unor necesităţi inconturabile: omologarea diplomelor şi creditelor, circulaţia liberă a profesorilor şi a studenţilor între instituţii, cooperarea la proiecte comune, evaluarea după criterii unice, acceptate de piaţa de muncă.

Universităţile trebuie să fie şi centre de excelenţă în cercetarea de vârf din toate domeniile. Chiar şi acolo unde există institute specializate paralele, acestea ar trebui să lucreze în cea mai strânsă cooperare cu instituţiile academice, iar cercetătorii să fie implicaţi direct în "diseminarea academică a cunoştinţelor".

Marile institute de cercetări ar trebui integrate în universităţi, ca şi relaţia fondatoare cu marile corporaţii industrial-economice, care să insereze învăţământul superior în viaţa naţională.

Viaţa universitară ar trebui să graviteze în jurul unor elite creatoare de şcoală, cu ridicat potenţial de cercetare şi de transmitere a informaţiei.

Universitatea va sluji nu numai societatea prezentă, ci va viza întotdeauna un viitor previzibil. Ea nu se va subordona unor imperative pragmatice circumstanţiale, ci va sluji unor valori mult mai durabile.

De peste 1000 de ani, universităţile au servit umanitatea şi depinde de noi toţi să meargă mai departe. Universitatea nu aparţine doar istoriei, ea are de jucat un rol în prezent şi viitor.

PROPUNERI:

- ***Sistemul de învăţământ trebuie edificat în funcţie de noile realităţi: intrarea României în Uniunea Europeană, oferta europeană de pe piaţa muncii, necesitatea compatibilizării învăţământului românesc cu sistemele europene de educaţie şi formare profesională.***
- ***El trebuie să asigure stimularea educaţiei permanente, modernizarea rapidă a învăţământului public şi consolidarea instituţiilor private de învăţământ, reforma educaţiei timpurii, creşterea capacităţii instituţionale pentru elaborarea şi gestionarea proiectelor, cât şi susţinerea, în manieră integrată, a educaţiei, cercetării şi inovării.***

COLOCVIU STRATEGIC ***este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezumate ale temelor de cercetare ştiinţifică, conferinţelor, simpozioanelor, seminariilor, meselor rotunde, opinii şi puncte de vedere ale unor personalităţi de marcă din armată şi societate, din ţară şi străinătate, implicate în cercetarea ştiinţifică din domeniul securităţii.***

Publicaţie realizată cu sprijinul Editurii şi Tipografiei Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I"
Tehnoredactare computerizată: Mirela ATANASIU
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1582-6511; B: 0162/1840/2009

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro